

VERONIKA ZÝKOVÁ / 23. 9. 2016

Justiční vražda Jakoba Mohra

10. září se v rámci festivalu Babí léto v Bohnicích uskutečnila v Divadle Za Plotem pražská premiéra filmu Evy Kořátkové *Justiční vražda Jakoba Mohra*. 9. května měla koláž případu psychiatrického pacienta a tvůrce českou premiéru v ostravském Cineportu. V zahraničí byl snímek k vidění již dříve, jako součást výstavy, která probíhala od 2. února do 19. dubna v ISCP v newyorském Brooklynu. Film budou moci vidět také diváci v archivním kině Ponrepo, a to 13. listopadu 2016.

Foto: Are

Eva Kořátková (1982) se do prostoru Psychiatrické nemocnice Bohnice vrátila po roce. Nejprve 7. dubna až 27. května 2015 představila výstavní projekt *Dvouhlavý životopisec a muzeum představ*, jenž probíhal v multifunkčním prostoru Prádelny Bohnice a přilehlých prostorách. V něm se umělkyně zabývala rozmanitými tvůrčími projevy „umění outsiderů“, art brut, jež tvořili často umělci v zařízeních pro duševně choré. Jejich životopisy doplnila o kresby, instalace a performance. Každou druhou neděli mohli diváci zhlédnout živé obrazy. Jedním z nich byl *Ovlivňující stroj Jakoba Mohra*.

11. září 2015 navázalo na *Dvouhlavého životopisce* představení divadelní inscenace s názvem *Justiční vražda Jakoba Mohra*. To bylo inspirováno kresbou Jakoba Mohra – *Justizmord* (Justiční vražda), jež je umístěna v Prinzhornově sbírce v Univerzitní nemocnici v Heidelbergu. [1] Na ní je vyobrazen soudní proces s obžalovaným Mohrem, jenž je zároveň obětí, jelikož jeho jednání řídí ošetřující lékař za pomoci zvláštního stroje. Mohr jej vyobrazil v řadě svých kreseb coby dřevěnou krabičku, z níž vycházejí paprsky či vlny. V inscenaci procesu vystupují herci, ale z velké části také pacienti a lékaři bohnické nemocnice. Na scéně se objevuje také kunsthistorik Thomas Röske, z jeho úst si vyslechneme krátkou, simultánně tlumočenou přednášku o ovlivňovacích přístrojích a kresbách nejen Mohra, ale i dalších tvůrců art brut. „Zatímco Mohr nám

podává zprávu o detailech soudního procesu, který se odehrává v jeho hlavě, do jeho vize vstupují zvenčí fragmenty jeho chorobopisu, záznamy o jeho trestných činech i rozbor kresby z hlediska jejích výtvarných kvalit.“ [2] Za svůj výstavní projekt a divadelní inscenaci získala Kořátková výtvarnou cenu *Osobnost roku 2015* a ocenění *Umělec má cenu* za dílo roku.

Film, rozdělený do dvanácti kapitol, vznikl na základě dokumentace tří představení z 11. září, režíroval jej Tomáš Luňák, který spolu s kameramanem Alešem Hartem snímek zkomponoval z dlouhých statických záběrů, ať už soudní síně snímané ve velkém celku či hovořících aktérů v polocelcích. Mizanscéna je rozdělena na několik plánů (svědci, četník a diváci jako siluety v popředí, dvouhlavý zapisovatel v další rovině apod.). Vizuální podoba celé scény vychází z Mohrova obrazu, který se objevuje na samotném začátku filmu. Kořátkové se podařilo vybrat typově přesné herce i neherce a zároveň si zdařile pohrává s objekty a proměňuje je (např. stůl soudců, pultík žalobce).

Mohrovy utkvělé představy, že je ovládán ovlivňovacím přístrojem, se snaží žalobce i další postavy různými argumenty popřít. Všudypřítomný hlas však Mohrovi proti jeho vůli našeptává, co má říkat, takže není schopen obhajoby. Předvolané svědky jako Dargerovy dívky či mechanického chlapce bylo možné vidět již dříve jako živé obrazy v rámci zmiňované autorčiny výstavy. Film je tak propojen s *Dvouhlavým životopisem a muzeem představ*, ale funguje i samostatně bez jeho znalosti, a vyvolává znepokojivý, často až nepříjemný pocit.

Justiční vražda Jakoba Mora (Česká republika 2016), námět, scénář, režie divadelní inscenace: Eva Kořátková, režie filmu: Tomáš Luňák, hlavní kameraman: Aleš Hart, střih: Anna Johnson Ryndová, hudba: Aid Kid, hrají: Jan Lepšík, Jiří Fadrhonc, Richard Němec, Kryštof Bartoš, Marta Vítů, Thomas Röske, Marie Fröhlichová, Anna Peřinová, Dominik Migač a Marie Švestková, Hana Polanská Turečková a další herci, fiktivní postavy i pacienti a zaměstnanci Psychiatrické nemocnice Bohnice. Are, 63 min. Premiéra v ČR: 9. 5. 2016.

Poznámky:

[1] Hans Prinzhorn (1886–1933) byl německý psychiatr a kunsthistorik. Část jeho sbírky zneužili nacisté k uspořádání výstavy Entartete Kunst (Zvrhlé umění). Více viz např. Prinzhornova sbírka: Art Brut. *Play.cz* [online]. [cit. 2016-22-09]. URL: <http://www.play.cz/rozhledna/prinzhornova-sbirka-art-brut/>

[2] Justiční vražda Jakoba Mohra. Film Evy Kořátkové... *Plato-Ostrava.cz* [online]. [cit. 2016-22-09]. URL: <http://plato-ostrava.cz/justicni-vrazda-jakoba-mohra/>